

8°

Philos. pr.

493

:1

8° Philos. p. 493 1

416 333 946 800 17

**PAEDO
LOGIA PETRI**

Mosellani Protegensis
In puerorum usum
conscripta.

[d.i.] Peter Schrade
HIERONYMVS.

Non sunt contemnenda
quasi parua, sine quibus
magna constare
non possunt.

PETRVS MOSELLANVS,

Ioanni Polyandro Lipsiæ apud
diuum Thomam Ludima-
gistro suo S.

*Ad
Bibl.
Mun.
Lip.*

Etu quidem mi Ioannes iam annos mul-
tos re ipsa expertus, quanta cum difficul-
tate, & quam sero infirma puerorum æ-
tas, ad latinitatis antiquæ imitationem per-
ueniat. Nam cum post prima rei grammati-
cæ rudimenta tenera ingenia statim ad latini
sermonis usum adigantur, nec tamen ulla eis
uia ad hanc rem demonstratur, fit ut dum ut
cunq; quod iubentur, præstare conantur,
nouam quandam loquendi rationem, plane
barbaram, & per uernaculi sermonis uesti-
gia ingredientē, inter se sibi ipsi confingant.
Quod uitiū rudibus animis, & per hoc te-
naciosioribus primum impressum, postea nul-
la arte deleri potest. Atq; hæc causa mihi ui-
detur, quod non Germani solum, sed & Ita-
li, qui nobis hac parte foeliciores uideri uo-
lunt, sermone quotidiano immundo adeo,
& parum proprio utuntur. Videas enim bo-

nam pars

90
Univ. Bibl.
München

nam partem eorum, qui hodie linguam latinam profitetur, in loquendo nihil minus spirare, quam natiuum illum, & incorruptum Romanis sermonis odorem, ut candidissimae eloquentiae scriptor Fabius de extemporali orationis facultate frustra scripsisse uideatur. Quid? quod hoc malum grauioris etiam aetatis profectibus omnem aufert gratiam? Alioqui qua causa male audiunt apud Quintilianum, & item Gellium *ὁ ψιμαδεῖς*, nisi quod a teneris, ut aiunt, unguiculis, optimis non sunt assueti. Obuia quaeque in authoribus citra delectum in suum usum conuertunt, ut dictio eorum omnis, non propria, & domi suae nata, sed e uarijs scriptoribus hostiatim, quasi mendicando congesta delicati iudicij hominibus non possit non putere. Haec quum tu non minus acute quam grauius perpenderes, nihilque haberes potius, quam puerorum, qui tuae fidei sunt concreditum, rudem, & ad oia sequacem animum ad optima quaeque perducere, mecum egisti saepe, ut loquendi formulas aliquot, quibus ea aetas uti posset, conscriberent. Diu, ut nosti, sum reluctatus, partim quod ipse grauioribus occupatus hanc operam utilissimi

A n mam quis

nam quidē illam, sed in speciem tamen humili-
lem, et pene sordidam dedignarer, partim quod
quia in ludis eiusmodi ipse non admodum
essem uersatus, uix possem eam quasi perso-
nam cum decoro gerere. Videbam enim ad
hanc fabulam agendam opus fore denuo re-
puerascere, & ut ait Elaccus, *Ludere par im-
par, equitate in arūidine longa.* Sed, cū tu ro-
gandi finē faceres nullū, pariterq; te, qui pro-
be puerorū sensum calleres, si qua nobis hac
parte deessent, suppleturū promitteres, uolui
quāuis calūniam subire potius, q̄ uel tibi ami-
co tum synceriter amanti, tum prudenter ro-
ganti quicq; negare, uel meo pudore publi-
cum pueritiæ cōmodū diutius remorari. Iam
siquis est, qui uehemēter putet indignū, has,
sicuti prima fronte uident, nugas in chartarū
perniciem scribi, is mihi uirū paulisper exuat,
& in puerū redeat, cogitetq; , iam primū sibi
Latini sermonis usum discendū. Statim, opi-
nor, uidebit, quā facile, et nullo pene negotio
per eiusmodi fabulas, uelut quosdā gradus,
ad Terentiū proprietatē, ac Ciceronianā faci-
litatē prima illa aetas traduci potuisset. Quis
aut̄ latu-

aũt laturus esset, immo quis nõ statim exhibila-
turus, si ex puerili p̄sona tetricam istã senum
sapientiam sonarem? Tametsi sunt his nugæ
mentis nostris admista quædã, quæ seria duc-
cere uideri possint, usq̄ adeo, ut & hoc noĩe
ab Aristarchis istis uix tutus sim futurus. Sed
malui ego decori paulisper oblitus paucula
subinde aspergere, quæ, si pueris suis literato-
res prælegant attente, queant cum studiorũ
abusum tollere, tum pueritiæ mores ad Chri-
stianam regulam corrigere. Hos labores tibi
mi Polyander dicare uolui nomiatiim, ut qui
author nobis, & adiutor ad hæc scribenda fu-
isti, idẽ quoq̄ suscipias quicquid id est libelli
tua facundia, autoritate, ac gratia tuendum.
Quod si ex hac editione ad te impulsorẽ, &
me scriptorẽ aut nulla, aut tenuis admodum
gloria redibit, solemur nos ipsi per hoc, quod
nullo popularis auræ pruritu, sed pio, & sim-
plici animo uterq̄ nostrũ hoc negotiũ tracta-
uimus, tu adhortãdo, ego scribendo. siquidẽ
iũuare studuimus saltẽ aliquos, nocere nemi-
ni, Bene uale Lipsiæ ipsis feriis diui Matthæi
apostoli. Anno. M. D. XVIII.

DIALOGVS. I.
GASPAR, ET MODESTVS.
de nundinis fabulantur.

A Ge uero Modeste quot dies hinc ab-
sunt nundinarū feriæ, quibus frequen-
tes adeo huc peregrini adueniunt mercato-
res? **MODE.** Dies, ni fallor, quattuordecim,
nam accurate singulas pene horas ad calcu-
lum uoco, siquidem nullū tempus totius an-
ni cupidius expecto, quā nundinarū. **GAS.**
Non iniuria, quādoquidem hæ feriæ partim
nuncios, partim literas, partim omnibus literis
gratiores pecunias nobis apportant. Quod
si non & mihi iam plane exhausto proximæ
nundinæ argenti subsidium attulerint, nō po-
tero hic diutius durare, **MO.** Pecunias qui-
dē, id quod satis scio, accipiam nullas, pannū
tamē in uestem hybernā se discedenti mihi
missurum promisit pater, **GAS.** Vtinam u-
terq; uoti cōpos fiat, ut & tu cōmodius uesti-
tus, & ego nummator urgentis hyemis in-
iurias minori negotio propulsare queamus.

DIALOGVS. II.
OSVALDVS,

DIALOGVS. II.
OSVALDVS, ET MICHAEL.

de natali celebrando, de receptis
pecunijs, deq; bono
cuiusq; genio.

Non tu hodie tuum natalem celebras,
atq; nos tuos sodales conuiuio exci-
pis? An ignoras hunc diem diuo Michaeli,
cuius tu nomen refers, esse sacrum? MICH.
Scio equidem, quid autem facerem, quando
ne obulum quidem habeo, quo panem eme-
re queam, nedum conuiuia agitarem? OS.
Non his nundinis a parentibus tibi nummi
sunt missi? MICH. Sunt utiq; sed ante nundi-
narum exitum, e mercatore, qui literas modo
dedit, extorquere possum nihil, ait enim sibi
in tanto hominum strepitu otium ad nume-
randas pecunias non esse, alioqui non modo
natalem meum conuiuio exciperem, sed &
genio bono (quem angelum dicimus) peculia-
ri aliqua hilaritate gratificarer. OS. Itaq; Te-
rentiano illo satis excusati sumus, vt quimus,
aiunt, quando, ut uolumus, non licet.

DIALOGVS. III.

A iiii PETRVS,

DIALOGVS. III.
PETRVS, ET PAVLVS.

de reditu in patriam, de literis a
parentibus acceptis, deq;
missione flagitanda.

Salue mi Paule. PAV. Et tu sodalium iu-
scundissime Petre, Sed qd adeo es tristis?
nam: ex quo cōmunia studia, idemq; hic
ludus, mutua nos familiaritate iunxerunt, vul-
tu alacri, & festiuo mihi semper es uisus. Vt
ex his, quos hic habet ludus, fuerit nemo, qui
non te familiariter uti concupiuerit, nunc, ne
scio quomodo, alius uideris. PET. Et mirum
tibi uidetur, si vultu sum tristi, cum eiusmodi
quiddam mihi accidat, quod studiorum meo-
rum progressum non parū queat remorari?
PAV. Quid illud quaeso? Nam graue ali-
quid sit oportet, quod te adulescentem con-
stantem a studijs deducat. PET. Dicam pau-
cis. Iam annus ferme est, ex quo ludi huius
nostri celebritate exitus huc ad capiendū in-
genij cultum concessi, quo tempore, studio-
rum meorū uix rationem inueni, cum mihi e
patria offeruntur literæ, quæ me domū, quasi
ex medio

DIALOGVS. III.

ex medio studiorū cursu reuocant. Et, quod me omnium maxime male habet, reditus mei causas non edunt. Nec scire possum, an huc tandem liceat remigrare. PAV. Qui scis, an ad fortunam aliquam auoceris? PET. Nulla mihi fortuna potest incidere tāta, cuius respectu literas queam posthabere. PAV. At parentibus est obsequendum. PET. Hoc illud est, quod me mouet, quod me hinc domū extrudit. Alioqui, tametsi nō tantū est æris, quo hanc hyemem transmittere queam, tamē prae studiorū amore uictum mendicando hostiatim queritasset. PAV. Non anteq̃ hinc abeas, nunq̃ forsan rediturus, conuiuium inter nos agitabimus? PET. Conuiuia agitarem, qui ad suppellectilis meæ sarcinam componendam uix tempus habeo? Immo iam recta ad ludimagistrum pergo missionem efflagitaturus, qua ubi fuero consecutus, conterraneorum meorū literis, quas ad parētes suos mihi dabunt, acceptis, statim iter ingrediar. Quare rectissime uale mi Paule, mutuae nostrae consuetudinis memor. Quod si quando dabitur ocium, fac, de studiorū tuorum ratioe, & ludi

A v huius statu

DIALOGVS. III.

huius statu me literis tuis certiozem reddas.

PAV. Faciã sedulo mi Petre, & lubens quidem. Sed heus tu: PE. Quid est: PAV. Conterraneos tuos, quorũ consuetudo, dum hic eram, utriq; nostrũ erat grata, meo nomie diligenter salutes uelim. PE. Sat est, faciam.

DIALOGVS. III.

PANDVLVS, PETRVS, ET LV-
DIMAGISTER. de cõueniendo præ-
ceptore, missione impetranda, de
q; gratijs præcepto-
ri agendis.

Quis es, qui trepide a deo pulsas hosti-
um: En Petre, tu pulsasti: PE. Pulsauĩ.
PAN. Sed qua gratia huc intromitti postulas, nõ ut magistrũ conuenias: PE. Maxime, si est intus, habeo qd cum eo agã ipse. PAN. est intus, Sed mane paulisper, dum huc tibi renuntio, an hoc tẽporis articulo ei te audire uacet. Here, scholasticus quispiã foris expectat, qui, si non sit molestũ, cupit te de re quapiam conuenire. LV. Quin huc adest. PAN. Iam iam aderit. PE. Salue p̄ceptor optime. Auo-
cor hinc

DIALOGVS. III.

cor hinc in patriã serijs parentũ meorũ literis,
 & si non auocarer, ipsa tamẽ aris egestas, &
 item nuditas domũ abigere me possent. Itaq;
 gr̃as ago tibi imortales obseruantissime præ-
 ceptor, quod me primũ in tuam disciplinã hu-
 manissime recipere dignatus es. deinde, ex
 quo tuã scholæ fui sectator, & fideliter, & ac-
 curate tam literis bonis, quã rectis moribus
 expolire studuisti. Porro quia, ut dixi, non
 amplius hic morari licet, quã possum amãter
 oro, ut qua humanitate me hætenus tractas-
 sti, eadem & migrandi potestatem concedas.
 Etenim, si modo id pace fiet tua, cras prima
 luce iter sumus ingressuri. **LVDI.** Si quid fe-
 ci quod gratũ sit adulescens studiose, hoc to-
 tum non mihi, sed p̃ceptoris officio feres ac-
 ceptũ, cæterũ, quando te hinc parentũ literis
 auocari dicis, abi me permittente bonis au-
 dibus, quocũq; te uel parẽtes uocant, uel recti-
 us forsã consiliũ hortatur. **PE.** Sed illic, qua
 iter sum factururus, amicos ne aliquos habes,
 quos literis salutare cupias? quãdoquidẽ ipse
 perferendi onus in me lubens recipio. **LV.**
 Non admodum, & ut maxime haberem, tot
tamen alijs

DIALOGVS. V.

tamen alijs negotijs in præsentia districto scribere non uacaret. Quare tu, quod ad literas attinet, securus iter destinatum, quando lubet, capeſſe. PET. Bene uale.

DIALOGVS. V.

MARCVS, ET IOANNES.

de excipiendis ſcholasticis aliunde aduenientibus, deq; Græcæ literaturæ rudimētis in prima ætate addiſcendis.

VNde nobis aduenis mi Ioānes? aut quo aſſio huc ad nos es profectus? neq; em̄ opīnor ludī huius gratia uenis, qui ante tot, atq; item aliorū literis inuitatus huc pertrahi non potuiſti. IO. Immo hac ipſa cauſa adſum. MAR. Vtcunq; ſit, gaudeo te feſtiuiſſimū ſodalem nobis reddītū. Et hīc aduentus tuus non mihi ſolum, ſed omnibus, qui te norunt, optatus eſt. Sed em̄ aperias oro, quid nam ſit illud, quod te tandem huc allexerit? IO. Viſ ſcīre? MAR. Volo. IO. An. Audies. Quū primū puber factus grauiori paulo cura præceptorē ſcriptores Latinos prælegentem audire

DIALOGVS. V.

sem audire cœpissēm, subinde græculæ aliꝫ
quot uoces nobis occurrebāt, quo loco præ
ceptor suo munere egregie se putabat per
fungi, quoties obiter tantū admoneret esse ea
græca, perinde ac si peregrina ad nos nihil at
tinerent. Hic quid alijs audientibus in mentē
uenerint, nescio, equidem sic cogitabam, si ad
nos hæc non pertinet, ut nec cognita doctū,
nec incognita imperitū reddant, cur non ex
libris, tanquā offendicula quædam, penitus
eradimus? Deinde mirabar ueterū scriptorū
pene omniū curiositatem, qui non solum ma
gna cura perigrinas istas nugas didicissent,
sed & libris suis, uelut maculas quasdam, in
spersissent. Postremo quanquā a præceptore
libere dissentire erat religio, tamē cum audis
rem esse uiros graues multos, qui has, ficuti
tum putabatur, nugas amplecterentur, profi
terenturq; paulatim circūspicere cœpi, utrū
credere malle magistrum ne meum potius
ignorantia labi, an totam semel antiquitatē, et
ex recentioribus optimos quosq; pueriliter
delirare. Itaq; sic mihi inter hoc fluctuanti, &
in quā partem inclinare hæsitanti, forte fortuna
na cecidit,

DIALOGVS. V.

na cecidit, ut Marci Tullij Ciceronis libros de officijs enarrandos p̄ceptor susciperet, in cuius lectionis ingressu statim in ipsa p̄fatione grauissimus ille & ph̄s, & orator unico suo filio suadet, ut Græca cum Latinis coniūgat, quo par sit in utriusq; orōnis facultate. Hoc ubi p̄ceptore dissimulante mihi arripuissem, grauius dolere cœpi negatā nobis occasionē eas l̄ras discendi, quarū stndiū, si essent inutiles, nec laudaret consul Romanus, nec filio unico iniūgeret prudētissimus pater. MAR. Iam uideo quo tēdas. IO. Manē, nōdum oīa habes. Cum hæc subiratus mecū agitarem, ecce rumor apud nos increbrescit, in hāc laudatissimā academiā principis munificentia accersitos, qui publice Græcas l̄ras doceant, & ex eorū uelut fontibus nōnihil quoq; in ludum literariū deriuari. Hæc fama partim l̄ris, partim cōmeantibus cōfirmata illinc me utriusq; eruditionis cupidū exciuit, & huc appulit. Habes cur aduenerim, nimirum ut in hoc uestro ludo & Græce linguæ elemēta saltem liceat percipere. MAR. Dubio procul uoti cōpos eris, neq; aliquo alio foelicius te conferre potus

DIALOGVS. VI.

ferre potuiffes, adeo hic oīa nobis sunt com-
moda. Deniqꝫ, quod peculiariter ad rem per-
tinet, ludus, si quisqꝫ alibi, instructiffimus. IO.
Sed quando fatis fabulati fumus, hanc operā
non negabis, opinor, ut me ad Ludī modera-
tōrē deducas, siquidē iam statim nomen meū
in hanc literariā militiam dare sum paratus.
MAR. Faciam ac lubens, tu me sequere.

DIALOGVS. VI.

MAR. LVDIMA. IOAN.

de recipiendis in disciplinam
scholasticis.

EN tibi p̄ceptor optime adduco hic quen-
dam, cum quo iam annos aliquot mihi
fuit familiaritas, hoīem bonū & studiosum, is
tui ludi fama excitus, huc appulit. Quare ma-
gnæ foelicitatis loco ducet, si se in tuorū gre-
gem recipere dignatus fueris. LVDI. Adu-
lescens bone qd tibi est nomen? IO. Est mihi
nomen Ioannes. LVDI. Faustum plane no-
men es sortitus, quippe hoc Hebræis a gra-
tia dicitur, quamobrem summa ope tibi est
enitendum, ut tam gratiosi hominis expecta-
tionī pro

DIALOGVS. VI.

tioni pro tua uirili respondeas. IO. Equidem pro uiribus sedulo dabo operam, teq; in hoc mihi adiutorem fore spero. LVDI. Sed & ipsa corporis tui facies animū subesse ostendit, qui neq; a literis, neq; uirtutibus abhorreat, adeo, ut si fortiter egeris, et de te dici demū possit illud, *Gratior est pulchro ueniens e corpore uirtus, quo libentius te in meam disciplinam recipio, si modo das fidem te boni discipuli officio apud me functurū.* IO. Do fidem me in omnibus quod rectum erit, quodq; tu iusseris, facturum. LVDI. Ita spero quidem, sed quæ tibi est patria? ut in rationarium hoc quoq; adscribam. IO. Patria mihi est Auba, oppidum Franciæ orientalis, non procul ab Herbipoli, celebri sacerdotum sede, situm. LVDI. Sat habeo, quod superest, curabitur tibi pro tua sorte, cōmoditateq; domicilium, ac tu quidem in eo sic te gere, ne aliqua macula hinc in nostram scholam redundet. IO. Quod ad hanc rem attinet, securus esto optime præceptor, nam, ut inquilinum decet, modestissime agam. Nunquid aliud mihi uis iungere? LVDI. Nihil, nam si quid superest tibi præ

DIALOGVS. VII.

est tibi præstandum . quotidie inter prælegendum a nobis dicetur.

DIALOGVS. VII.

IOSEPHVS, ET CLEANTHES,

de domicilio commodo, atq; incommodo, de paupertate, ac opulentia scho-
lasticorum.

Q Vid agitur mi Cleanthes? Contigit ne tibi comoda habitandi ratio? aut adhuc in certis sedibus oberras? **CLE.** Contigit quidem habitaculum, sed eius comoditas tanta non est, quantam fore speravi, siquidem spes erat fore, ut cuius alicuius beneficio una cum domicilio & victum qualemcumque nanciscerer, verum multo aliter euenit. Nam uix impetrare potui, ut pro locario statuto mihi angulus in ludo locaretur, victum uero, quando pecunie est parum, hostiatim emendicari oportebit, nisi forte melior mihi fortuna posthac obuenerit. Tu autem foelix es mi Iosephe, tui parentes tantum sumptum supeditare sufficiunt,
B quantum

DIALOGVS. VII.

quantum ad studiorum commoditatem est satis. IOSE. Est, dñs gratia, unde hæc commoda mihi parem, sed quo plura mihi sunt ad disciplinas parandas commoda, eo ipso grauiori dignus essem odio, si non plus, quam uestrum quispiam didicero. Attamen nec uos de mediocri studiorum uestrorum profectu desperare decet, quandoquidem constat multos humili natos loco, ad hæc nullis omnino fortunæ dotibus adiutos ad eruditionis fastigium ascendisse. An non Democritus ille physicus ex baiulo factus est philosophus? Non Cleanthes, cuius tu nomen refers, aquis noctu hauriendis diurnum uictum sibi quaesuit? & quem Stoicum hic non æquauit? Sed & Plautus inter ipsos pistrinæ molestos labores laudatissimas illas comedias conscripsit. CLEAN. His, & eiusmodi alijs exemplis animatus in studijs perseuero, alioqui me iam pridem ad manuarium aliquod artificium transfulissem. Quamquam sunt mei ordinis plerique adulescentes, in ludis magis putrescentes, quam studentes, adeo infoelici ingenio, ut ad nullas literas sint appositi.

DIALOGVS. VIII.

appositi, hi mihi nulli alijs usui esse uidentur in ciuitatibus, quam quod alios mendicos, dum eis panem præripiunt, ex urbibus pellunt, njs ego consulerem, ut se ad aliquod aliud studiũ applicarent. IOSE. Probe dicis mi Cle-anthès, nam si omnes eiusmodi essent ingenio præditi, quali tu, fouendos modis omnibus putarem. Certe, quod ad te attinet, spero propediem tibi meliorem fore conditionem, nempe ut apud ciuem quempiam, cui nonnunquã inseruias, omnem studiorum cõmoditatem sis habiturus. CLE. Vtinam deus ita faxit. IOSE. Faxit, ne dubita, & in hoc mea commendatione iurabere.

DIALOGVS. VIII.

ANDREAS, AC PHILIPPVS,

de uindemia, & aucupio

loquuntur.

VTinam mi Philippe iam domi apud parentes ageremus. PHILIP. Quid ita? ANDRE. Rogas? imminet iam uindemiæ tempus, quo nullum toto anno nostratibus

B ij accidit

DIALOGVS. VIII.

accidit lætius. PHILIP. Quid ego audio? tu ne simul uinitorē uis gerere, & literarum cultorem? ANDRE. Animi causa racemos decerperemus, degustaremus e lacu mustū, neq; enim diutius abesse optarem, quam mustum in dolia conditum deferuisset, desumpissetq; , ad hæc decoqueremus saram, defrutum, ac uini ueteris fecem. Quid? quod nobis liceret & aucupio uoluptatem quærere, siquidem uolucres captaremus iam retibus explicatis, iam pedicis fixis, nonnuncquam uero & uiminibus uisco illitis. PHI. Sine parentes harum rerū curam gerant, tu si sapias, in literis te oblecta. AN. Atqui audiui magnos uiros in eiusmodi rusticis rebus oblectationem quæsiuisse. PHILIP. Recte, quando magnis uiris hæc sunt permittenda, nobis uero, qui nondum ultra primas literas progressi sumus, non itidem. AN. Semper tu quidem meis affectibus obstrepis non minus, quam præceptor. PHILIP. Quod ad me attinet, age, age, ut lubet, me certe non habebis huius turæ stultitiæ comitem.

DIALOGVS.

DIALOGVS. IX.

THOMAS, ET HIERONY

mus, de authoribus proximo se

mestri in schola præ

legendis.

Q Vid est quod illac uenis Hieronymus,
aut ubi fuisti: **HIE** Redeo a præcepto
re eo, qui a ludimagistro primas tenet. **THO**.
Åge, quid is narrat de authoribus hoc seme
stri prælegendis, iam enim, sicut opinor, eo
rum delectum habuerunt. **HIERO**. Habue
runt, idq; , sicuti dici audio, prudenter, nam
præter utriusq; linguæ rudimenta, ex Fabij
præscripto coniunctim tradenda, primū Te
rentianas comoedias exponendas suscepe
runt, quod hic scriptor ex Latinis pene solus
Romani sermonis naturam, & genuinā pro
prietatem retineat, adeo ut nec Marcum Tul
lium, oratorū principem, puduerit ad huius
exemplum orationes suas formare, deinde
Marci Tullij officia, quod is liber non linguā
solum eloquentia poliat, sed & pectus rectis
moribus instruat, unde & Plinij iudicio non

B iij legendus,

DIALOGVS. IX.

legendus, sed ad uerbum sit ediscendus, postremo aliquot Virgiliani poematis libri exponentur, nempe ut Augustini iudicio optimus poeta teneris animis infixus in omnem usque uitam hæreat. Ad hæc, quando parum est æquum, Christianos in gentilium libris esse totos, eis diebus, quibus ferias agimus, elegantissimos simul, et grauissimos hymnos nos Aurelij Prudentij, grauis, & sancti uiri, audiemus, aut si displiceant, Enchiridion militis Christiani ab Erasmo Roterodamo accuratissime elaboratum. Quæ si (ut spero) & pro suo officio explicarint accurate præceptores, & nos pari diligentia exceperimus, non opinor male hoc semestre nobis fore collocatum. THO. Non iniuria hunc laudant delectum mi Hieronyme, neque enim unquam eorum mihi placuit institutum, qui his, & id genus alijs optimis scriptoribus posthabitis, in Apuleio, Capella, & eius farinae authoribus cæteris bonas horas male collocant, qui scriptores Ciceroniana eloquentia non contenti sibi solis nouam dicendi rationem inuenerunt, quasi non summum sit orationis uitium,

DIALOGVS. IX.

uitium, a communi dicendi consuetudine abhorrere. Nam qui citra delectum Catullos, Tibullos, Martiales, & huiusmodi enarrant, & per hoc discipulos peregrina, & prodigiosa docent uitia, hi mihi non uerbis, sed uerberibus coercendi uidentur, hi enim sunt illi poetæ, quos solos e republica sua pellendos statuit Plato. Atq; hæc non ex me dico, sed quod sic censentes audiuerim doctissimos pariter, & integerrimos uiros. **HIERONY.** Recte ergo facit ludi noster magister, qui eiusmodi nihil in scholam suam irripere sinit. Sed ego iam recta hinc in bibliopolium concedam, libros, de quibus dixi, coempturus. **THO.** Nostin quanti hæc simul emi possint? **HIERONY.** Haud dum licitatus sum, opinor aureo nummo, siquidem audio indicari argenteis uigintiquattuor. **THO.** Bene habet, quod non pluris uenduntur, alioqui, quæ mea est egestas, coemerè non suffecissem. **HIERONY.** Eamus ergo. **THO.** Quando uis, in me non est mora.

DIALOGVS. X.

B iiii STEPHA

DIALOGVS. X.
STEPHANVS, ET LAVREN
tius. complectens formulas lo
quendi de ferijs.

QVem aiunt hodie apud populum in templo nostro concionaturū mi Laurenti? **LAVREN.** Audio quempiam e monachis in suggestum proditurū. **STEPHA.** Miror, non insignem aliquem theologum ei negotio adhiberi. maxime, cum ingens hominum turba hodie in hanc ædem confluat, propterea, quod sacrificus quidam nuper in sacerdotum ordinem assumptus, primum sacra faciet. **LAVREN.** Et mihi mirum uideatur, quanquā, quod ad me attinet, uellem concio quam breuissima haberetur. Etenim iam nunc uehementer esurio, biduano iam pene ieiunio maceratus. Nam his diebus, quibus a carnibus abstinetur, nunquam ab eo recte factur. **STEPHA.** Duas adhuc horas edendi auuiditas tibi est reprimenda, siquidem præter concionem, quæ horam poscit, scis quantum temporis in summo sacrificio choraula sibi sumat, quem etiam pene superant hæ nostræ cantiones,

DIALOGVS. XI.

cautiones, supra modū prolīxæ. LAV. Male sit istis, qui harum rerū nobis sunt authores. Ipse certe statim, ubi peractum fuerit sacrum, ad diuinitum ostia citato adeo cursu contendā, ut si non in primis, secundis saltem, & tertijs stipem accipiam. STEPHA. Sed me uix anteuertes. LAV. Res ipsa indicabit.

DIALOGVS. XI.

CLEMENS, ET REMIGIVS.

de die a ferijs secundo, quem

Martis uocant, con

fabulantur.

VAE nobis mi Remigi, ultra præscriptū dormiuimus. Iam enim Sol undicq; plena luce resplendet, ut septimæ horæ signum datum liceat conijcere. RE. Non opinor, cœlum alioqui præter morem est serenum. Etiam si alias hoc die somnolentiæ meæ poenas non raro dedi. CLE. Vt cuncq; sit, male mentio mihi a ferula, quare occasionem aliquā, qua hodie e scholis emanere liceat, quæram. RE. Quam eam? CLE. Scis quid a nobis he

B v ri contende

DIALOGVS. XI.

ri contenderit hera nostra? CLE. Scio, nempe ut familiam hauriendis aquis iuuenus. Sed quid tum? REMIGI. Hæc erit rima satis idonea, per quam elabantur, quamobrem tuum erit, ubi octauæ signum auditum fuerit, quasi e medijs laboribus in ludum ingredi, atq; præceptoribus emanendi copiam poscere, hac ipsa, quam dixi, causa assignata. CLE. Vereor ut procedat commentum, quandoquidem hoc die, quo funus magnificum est deducendum, & defuncti manibus parentandum, uix facultatem hanc dabit, & alios qui pauci iam adsunt, qui pompam instruant. REMIGI. Tentandum est, utcumq; res exeat, ac, nescio quomodo, hac die mihi semper inuisum est scholas adire, non minus, quam si in pistrinum aliquod mihi sit redeundum. Credo quod pridiani otij sensus adhuc reliquus sic reluctantem faciat.

DIALOGVS. XII. BVRCHARDVS, ET ALBINVS,

de nuptijs, balneis, ac uiscerationibus.

Nuptias

DIALOGVS. XII.

Nuptias hodie futuras aiunt Albine, tu quippiam ea de re audisti? ALBI. Audiui. BVR. Danda est opera, ut & nos enuptialibus cibis aliquid acquiramus. AL. Quod ad cibum attinet, hodie nihil moror, heri em̄ mihi prospexi, unde hunc diem commode liceat transigere, sed quod a prandio saltationem in theatro spectare non possum, hoc uero est, quod me male habet. BVR. At quid uetat, quo minus spectes? ALBI. Ignoras forsitan in hunc diem nobis p̄ij cuiuspiam beneficio balneas gratuito conductas, a quibus abesse saltationis spectandæ studio an tu putas fore consultum? BVR. Vide, nisi submonuisses, egregie fuisset oblitus, neq; uenisset in mentem uiscerationis, quæ & ipsa in hodiernum diem est constituta. Valeant nuptiæ cum sponso, ac sponsa, nos quæ propius ad nos pertinent, curemus.

DIALOGVS. XIII.
XYSTVS, ET ALEXANDER,
de ingenij præstantia
contendunt.

Fœlix tu

DIALOGVS. XIII.

Fœlix tu quidem es mi Alexander, cui ingenium tam fœcundum, tamque perspicax contigit. **ALEX.** Est nobis, Christo deo gratia, non omnino infoelix, sed tamen non tantum, quam forsan tibi uidetur. Fit enim, nescio quomodo, ut nostri nosmet poeniteat, aliena fere suspiciamus. **XYST.** Et tu, quantum audio, aliquid insuper desyderas. **ALEX.** Qui nunc quãdo memoriam mihi sentio omnino fluxam, & parum tenacem. nam, ut facile quæ traduntur percipio, ita non sine maximo negotio percepta retineo. **XYS.** At ego difficulter intelligo, uerum semel intellecta diutissime referuo, et, ut uideo, tibi cæreum est ingenium, mihi uero saxeum. Cære quiduis facile impresseris, at impressum uestigium statim euanescit, saxo, tametsi quid non sine labore insculpitur, semel tamen insculptum, multis sæculis durat. **ALEX.** Recte plane confers, sed hoc me male habet, quod uideas plerumque ingenio numeris omnibus fœlicissimo præditos, at uicissim moribus adeo turpibus, ut non inepte dixeris, eorum ingenia male habitare. **XYST.** Credo dixerim

DIALOGVS. XIII.

eterium hoc uetus esse, & olim de Galba, homine ad prodigium usque deformi, dictum, sic enim audire comemini. ALEX. Probe, sed nec ipse, opinor, inepte huc detorsi.

DIALOGVS. XIII.

SERVIVS, ET SVLPITIVS.

de signo tintinnabulorum, deque
immodico somno.

QUtin surgis Sulpiti? Iam tintinnabula
ultimum dilucularis sacrificij signum de
derunt, & non ignoras, quanto hominum fre-
quentia hoc sacrum peragatur, ut flagitium
plane sit, nos in tempore non adesse. SVL.
Iam iam surgam, tametsi caput adhuc sopore
graue sentio, utinam liceret ad fatietatem usque
dormire. Imitarer certe hodie Horatianos il-
los iuvenes, quibus pulchrum uidetur in me-
dios dormire dies. SERVI. At ego te diutius
us non opperior, ne haec mora mihi plagas
lucrifaciat. Ego hinc abeo, tu quando lubet
sequere, aut tuo periculo dormi. SVL. Iam
iam te comitabor, ne festina tantopere. SER.
Nihil moror, nunc non est nugandi locus, a
prandio

DIALOGVS. XV.

prandio uero, ubi pro more nobis a studijs remissio data fuerit, nugabimur.

DIALOGVS. XV.

HENRICVS, ET FRIDERICVS,

de ludendi ratione aiunt.

TV nobiscū pila ludes Friderice? an cum istis cursu mauis certare? FRI. Mallem cum uno, & altero iocundo sodali deambulātū ire. HEN. Quin tu ante paulisper pila coludis, postea & nos una tecū deambulabimus. FRI. At ego huiusce ludi non admodū sum peritus, nā nec caute pilā mittere, nec missam manu satis certa excipere sufficio. HEN. Nihil est, quod hac grā sis sollicitus, ipsa rei exercitatio te satis, quid facto opus sit, admonebit. Quod si hinc modis omnibus abhorres, age ludū minoris negotij, nempe globularē, incipiamus. FRI. Quando ita vultis, non recuso, tametsi p̄ter risum spectantiū nihil me lucraturum scio. Siquidem ubi decies aberraro, uix semel tandem ferio, idēq; casu magis, quā arte. HEN. Nō magni refert in hoc certamie uincas, an uincaris, neq; em̄ caput agīt, aut pro pecuniā certat.

DIALO

DIALOGVS. XVI.
IVLIANVS, ET DAMIANVS,
de quæſtionibus commiſſorum,
quæ die ueneris in ludis
exercentur.

EO noſter Damiane, adefſt rurfus dies,
quem ego nõ minus nobis nefafum &
execrandum puto, quam olim Romani
illum, quo in Cannenſi pugna tot Romanoꝝ
rum millia ab Annibale ſunt trucidata. **DA-**
MIA. Quid ita? Num mali aliquid huic ſcho-
læ ex hoc die impendet? **IVLI.** Et tu neſcis,
præfertim tot annos in ludis uerſatus? **DA.**
Qui ſcire poſſum ſcholę huius conſuetudinẽ
nuper admodũ huc pfectus? **IVLI.** Quæſtio-
nes hodie fiunt in ludo non aliter, quam qua-
dam carnificina. **DA.** Quid narras? **IVLIA.**
Vera quidẽ, nam de ſingulis, quę per totũ ſe-
ptimanę curſum quoquo modo cõmiſimus,
hodie qſq; pro ſe pœnas dare cogimur. **DA-**
MIA. At qui ſcire poſſunt præceptores, quæ
ſinguli nos deſignemus? **IVLIA.** Arte qua-
dam omnia expiſcantur, ut nihil illis occul-
tum eſſe

DIALOGVS. XVI.

tum esse possit. DAMI. Quid ita? Num diuinationum sunt periti? IVLI. Minime, sed alia uia eodem perueniunt, nam aliquot clanculū in hoc selectis prouinciā dant, nos suos cōmitones deferēdi, prodendiq;, ut nusquā quicquam oīno tuto agere queamus. Semper em̄ uerendū, ne quispiam ex eiusmodi Coryceis nos auscultet, & ~~lupus sit in fabula, hoc est, ille ipse nobis ignorantibus adsit, qui quasi conductitijs proditor oīa ad præceptorem deferat.~~ DA. Hoc illud forsā est, quod lupū audio appellari, nam nomē solum in ea schola, ubi ante egi, iactabatur. IV. Is ipse est ille clancularius lupus, quē nos miselli non minus odiosum habemus, quā feram illam qua drupedem horrent oues. DA. Vereor ne & nos hodie deferat, quāobrem cogitandū mihi est, ut si forsā reus fuero, uel me expurgē, uel quā minima pœna defungar.

DIALOGVS. XVII.

PETRVS, ET PAVLVS, grauiter ferunt desyderiū feriarum, deq; capite lauando agunt.

Quam uel

DIALOGVS. XXII.

IACOBVS, ET THOMAS,
de varijs spectaculis col-
loquuntur.

Quid cras sit futurum audistin? THO.
Nihil equidem, nisi quæ alias fieri con-
sueuerunt. IACO. De spectaculis ni-
hil? THO. Nihil plane, num edentur aliqua?
IACO. Edentur, & quidem uaria, nam sus-
nambulos duos adesse audio, qui cras sui ar-
tificij miraculum ostentabunt. Tum Sarmas-
tas aliquod ipse, qui immanes ursos ad exigu-
am stipem iuxta lituorum cantus saltitantes
exhibebunt. THO. Curabo quoquomodo
ut & ipse intersum, etiam si me ipse intrudere
debeam. IACO. Vix poteris, quandoquis-
dem qui non numerant, foras quatuntur.
THO. Fallam ipsos ianitores. IAC. Ad hæc
princeps ipse in foro paria aliquot equitum
exhibebit. qui inter sese infestis hastis con-
current. Post quos circumingredientur item
equites a calce ad uerticem usq; armati, quos

DIALOGVS. XXIII.

cataphrattos uocant. Hi cateruatim sine ullo, aut ordine, aut arte alius in alium irruent, & se mutuis ictibus ab equis deiciunt. Nam in hoc circus undiq; est circumseptus, & ne, qui ceciderint, grauius laedantur, fimo instratus.

THO. Quam quæso te uoluptatem ex tam furioso & minime iucundo certamine capiunt isti?

IACO. Quid? nullas non lauitias præ hac uoluptate contemnunt, præterquã, quod hoc tyrociniõ ad serios hostium congressus præparantur, & quasi animantur.

THO. Vtuncq; sit, spectabo & ipse quo modo res agatur.

DIALOGVS. XXIII.

CHOVNRADVS, ET AEGIDIVS,
de ieiuniorum ratione differunt.

MAle sit istis, nescio quibus, qui totum pene annum ieiunijs onerant. Neq; enim satis fuit eis, quadraginta dies perpetuo Christi ieiunio esse sacros, nisi insuper quarta quacq; anni parte, aliquot dies nos macerassent.

DIALOGVS. XXVI.
VALERIVS, ET NICOLAVS,
de cereis in ferijs beatae uirginis
gestandis agunt.

Quid tu cereum non habes mi Nico-
lae? NICO. Vnde haberem, qui nec
pecuniam, qua uictum emere possim,
habeo? Sed si domi apud meos agerem, nu-
gas eiusmodi mihi pararet mater. VALE.
Et tu nugae uocare audes res sacras? NICO.
Quid ni? neque enim statim fuero haereticus,
etiamsi nullum gestem cereum, maxime cum
non sit unde emanatum & Christo putarem
longe fore gratius, si sumptus, quos cereis es-
mendis facimus, in pauperum usus conuer-
terentur. VALE. Atqui est haec laudabilis
consuetudo? NICO. Est omnino, sed non
adeo, ut praeter ea meliora, & magis Christiana
officia negli debeant. VALE. Recte putas,
nam & ipse saepe stultam muliercularum pie-
tatem risi, quae suffigendis etiam quotidie ce-
reis triginta sex, adeo sibi placent, ut per hoc
coelum se demereri credant, quantumuis for-
titer in plateis pauperes esuriant.

DIALO

DIALOGVS. XXVII.

FABIANVS, ET FRANCISCVS.
de bacchanalibus Christiano-
rum fabulantur.

Quid causæ est Francisce, quod heri lus-
dum non es ingressus? **FRAN.** Gra-
uiter ex capite laborabam, ut lucem
ferre non possem. **FABIA.** Belle morbum
excusas, quãdo vulgare iam est scholasticos,
si quando uel discendi sudorem horreant, uel
ferulam metuant, ignauia suæ ualetudinem
prætendere, ut scholasticus morbus pro assis-
mulato & conficto, iam pridem in prouerbis
um abierit. **FRAN.** Quid alij faciant nescio,
certe quod ad me attinet, mallem decies ferus
lam pati, quam semel in eum dolorem reci-
dere, etiam si uix dum plane reualui. Sed qd
tute iam hic uersaris? an non horam iam est
præceptoribus auscultandi? **FABI.** Est, sed
ob hæc Christianorum quasi bacchanalia tris-
dum missionem nobis dedit præceptor. Ve-
nit tamen graui, si quis dicto audiens non
fuerit, pro-

DIALOGVS. XIX.

surum me spero, quo hyemem commodius
transigere ualeam. GEOR. Ita spero qdem,
quare ad tempus, ut præsto sis, uide.

DIALOGVS. XIX.

MARTINVS, ET VALERIVS,
de ieiunij uiolata religione, deq;
diuæ Catherinæ, studiorum
præsidis, numine.

Vid agis omnium impurissime: VA
QLERI. Quid adeo in me stomacharis,
qui aliud facio nihil, quam quod ientac
culum capio, an tu ientaculum perinde duc
cis, ac piaculum? MAR. Quasi non sat gra
ue sit piaculum in homine Christiano ieiunij
religionem uiolare. VALERI. Et hodie est
indictum ieiunium: dic quo nomine? MAR
TI. Sceste, nescis quas ferias beatæ Cathari
næ artium præsidis agendas? VALERI. At
non putaram præcidanias has ferias ex eccle
siæ instituto sacras. MARTI. Quid tum? con
suetudo recepta est, p lege, & ut nulla sit cons
C ij suetudo,

DIALOGVS. XX.

suetudo, nobis tamen qui literas sectamur, quibus hæc uirgo præsidet, hic dies ieiunio religiosissimo fuerat colendus. VALERI. Ieiunabo ergo deinceps uel hoc sumpto ientaculo, neq; enim lautum spero prandium, & ut vulgo dici audio, bis interdiu male pasci pro ieiunio est. Tametsi ut tibi me aperiã, hæctenus Christum uerum sapientiæ præsidem putauit, ut qui sapientiæ nomine subinde in ecclesiasticis concionibus celebretur. MARTI. Noua quædam inducere conaris, at ego communi omnium uia ingredi malo. VALE. Non audisti illud Pythagoræ, Per publicam uiam ne ambules? MARTI. Molestus es, tu tuum, ego meũ iter ingrediar.

DIALOGVS. XX.

HIPPOLYTUS, ET CLETUS,
de frigoris iniuria queruntur.

OQuã sunt foelices, quibus per opes iam licet domi ad caminum, aut calefactum hybernaculũ adsidere. CLE. E diuerso quam nos infœlia

DIALOGVS. XXI.

nos inſœlices, qui miſeri nullis pellibus, imo nullis pene uestibus aduerſum frigoris iniuriam armati per medios hymbres, niues, & glaciem hoſtiatim quærere uictum cogimur. Sed ſolatur me illud Flacci.

Qui cupit optatã curſu contingere metam,
Multa tulit, fecitq; puer, ſudauit & aſſit,
Abſtinuit Venere et Baccho, qui Pythia cantat.
Alioqui, ſi ſimilis eſſet exitus illorum & noſter, non eſſet, cur non iniurium deum diſcerem, qui tam inique res humanas adminiſtraret. HIPPO. Quin taces, ne quid ferocius in deum effutias.

DIALOGVS. XXI.

LVCANVS, ET STATVS.

de ferijs diui Nicolai, deq;
creando epiſcopo.

Q Vid tu nobis adfers noui mi Stati?
LVCA. Nihil, ſed in hoc te conuenio, ut de communibus ſtudijs fabulemur. **S**TATI, Gratus ergo mihi tuus eſt
C in aduentus,

DIALOGVS. XXI.

aduentus, adside huc nobis. LVCA. En ad-
sideo, scis, quid in diu Nicolai ferijs apud no-
strates fieri soleat? STA. Qui ipse possem
scire, cum illic fuerim nunquam? LVCA.
Dicam ergo paucis, Qui ludum illic literaris-
um frequentant, ex ludimagistri præscripto
quempiam e suo grege episcopum creant,
eumq; magna pompa domum deducunt, &
stato tempore in templum reducunt. STA.
Quid commodi inde capit nouus ille & fa-
ctitius episcopus? LVCA. Nescio, nisi quod
conuiuio tandem nescio cuius sumptu instru-
cto excipitur, & tamen lautissime tractatur.
STA. Non & interim, dum in magistratu,
uacationem a discendi munere habet, aut æ-
que ac cæteri manū ferulæ subdit? LVCA.

Aequè omnino, adeo ut non magis sit
episcopus, quam sunt hi reges,

qui in tragœdijs Agamem-
nonis, aut Priami per-

sonam gerunt.

STA. Eiusmo-

di honorem

mihî ne optarem quidem.

DIALO

DIALOGVS. XXIIII.

innocens ætas crudeles barbarorū militum
gladios est perpeſſa, cuius rei memoria &
his ferijs coniuncta eſt. FRAN. Sed il
lud quaero quid ſibi vult quod ſacris
ficuli in diui Ioannis ferijs popu
laribus uinum e ſacrato calice
propinant; PENI. Nescio
equidem, niſi quod au
diui hoc poculum,
utpote ſacrum, an
tidoti uice eſſe
contra ue
neni pe
ricu
la. FRAN.
At ego nolim
hac fiducia cicu
tam bibere, quan
tumuis ſit hoc pocu
lum, ut dicis, ſacrum.

DIALO.

DIALOGVS. XXV.

BRVTVS, ET PETRVTVS.

de noui anni ingressu lo-
quuntur, deq; missis
tandis strenulis.

FAustum annum hunc nouum & foelis-
cem tibi praecor mi Petrucci. PETRV.
Et ego ut cum foenore tibi reponam non
hunc solum, qui iam ingreditur, sed omnia to-
tius uitae tempora beata tibi opto. BRV. Tam-
etsi mallem strenulam mihi potius dares, qua
magnificam illam & solennem imprecatio-
nem. PETRV. At quas frenas dare possit
Petruccius, qui praeter pauculos libellos has-
bet plane nihil? BRV. Libellum quempiam
dares, quando belle quadrat, ut homo literis
deditus literarium quoq; det munusculum.
PETRV. Verum hac liberalitate studiorum
meorum iacturam facerem, quod nec ipse, si
modo amicus es, nobis suadebis. BRV. Ioc-
abar tecum, & te, quid animi haberes, uole-
bam pertentare, cum has consuetudines nec
ipse magni

DIALOGVS. XXV.

ipse magnificiam, ut qui iam sæpe audiuerim
 eas nobis e gentilitate relictas. Cuius generis
 esse audio, quod in quibusdam Christiani or
 bis regionibus pridie feriarum, quæ tribus
 magis sunt sacræ, singulæ domus singulos re
 ges creant, nam hæc omnia ex ethnicorum
 saturnalibus in hæc usq; tempora defluxisse
 apparet. PETRV. Quia trium magorum
 mentionem fecisti, uelim sicubi aut audieris,
 aut legeris ipse mihi expedias. primum, quid
 sibi uelit, quod eos diuos alij reges, alij ma
 gos appellant. Quod posterius ego de solis
 maleficis, & præstigiatoribus dici putabam.
 Nam utrunq; ut nosti, in sacris canimus. de
 inde cur hæc feræ græco uocabulo ἐπιφάνειæ
 nuncupentur. BRV. Dicam quæ super hac
 re partim ex præceptore dictante, partim con
 cionatore superiori anno excepi. Principio
 magorum appellatione Chaldæi non ut vul
 gus putat, præstigiatores, sed uiros sapientes
 nuncupant, & secretorum naturæ conscios,
 quorum professio a quibusdam etiam latinis
 magia naturalis dicitur, sed quia hæc res fini
 bus suis non contenta temporis progressu in
curiosam

DIALOGVS. XXV.

curiosam quandam dæmonum imposturam
 est delapsa, coepit honestissimæ artis uocabu-
 lum probro esse. Quod autem ijdem hi re-
 ges in psalmi prophetia dicuntur, non sic est
 accipiendum, ut hodie sunt reges, hoc est, tot
 ditionum potentes, sed qui quoquo modo
 magistratum gerunt, suntq; numero vulgi
 exempti. Quo modo et Hesiodus corruptos
 iudices & aduocatos βασιλῆας δωροφάγους ap-
 pellat. Porro apud ueteres theologos græ-
 cos, ut Gregorium Nazianzenum, audio
 ipsa natalitia festa ἐπιφάνια dici consue-
 uisse, quod in his deus homo appa-
 ruerit. Verum quod & magos
 rum ferias hoc uocabulo cele-
 brant, hinc opinor esse,
 quod illis dux stella ap-
 paruerit. Habes
 quæ ego de
 hac quæ-
 stione
 au-
 diui. Plura si uis,
 ex doctoribus require.

DIALO

DIALOGVS. XVII.

Quam uellem hunc diem abijisse, ut a tot
 totius septianæ laboribus, ac etiã bidui
 fame, ad ferias demũ, & carnes liceat re
 dire. PAV. Impatiẽs es moræ mi Petre, qui
 cum totam pene septimanã expectaris, diem
 dimidiatum durare non potes. Quid autem
 facies, ubi totis quadraginta diebus a carnis
 bus est abstinendum? PE. Recte quidem ob
 iurgas, sed, nescio quomodo, quanto uicinio
 res sunt feriæ, tanto magis earũ me premit de
 syderiũ, sed nunquid aliud dicere uis? Nam
 ego hinc me in tonstrinã conferam caput lo
 tione curaturus. PAV. Et ipse lauandum eas
 put exhiberem, si lotionis mercedem tonsori
 persoluere possem, nunc autem tantum has
 beo nummum. PE. Sat est, nec ipse pluris la
 uo, tamen si raro hos facio sumptus, nam per
 anni curriculum uix sexies lauo. PAV. As
 saepe caput a sordibus repurgares, alunt em̃
 corporis emundatione & ingenium nitidius
 quasiq; purgatius reddi. PE. Sic quidem fer
 tur, idq; propterea, quod scientiarum sedem
 in capite, utpote rationis domicilio, collocãt,
 quare ocyus eamus. PAV. Quando lubet.

DIALOGVS. XVIII.

GEORGIVS, ET CHOVRN^a
radus de canticis, deq; ferijs
diui Martini.

A Ge mi Chounrade, quo cantico per
hanc hyemem stipem colligemus? Et
enim in hac urbe mos est, ut scholastici
aliquot coniunctim, compositis in hoc cantu
lenis, diuitum conuiuia exhilarent. CHO
VNRA. Tuum hoc fuerit disquirere, qui rei
musicæ peritiam habes, quicq; huius scholæ
melius, quam ego, tenes. GEOR. Quando
in me hanc curam reijcis, aliquid minime vul
gare despiciam. Sed die ab hinc octauo quid
fieri soleat nosti? CHOVNRA. Dic quid?
GEOR. Erunt tum feriæ præcidaniæ diui
Martini. CHOVN. Quid tum? GEOR. Est
tunc messis nobis scholasticis uberrima, siqui
dem in eius diei uespera non esculenta solum
nobis largius solito dantur, sed & stipem ege
nis dari hostiatim est receptum. CHOVN.
Bene mecum agetur, quandoquidem corra
surum me

DIALOGVS. XXIII.

cerassent. Instat rursus septimana per abstinentiam transigenda. Quod si mihi tanto apparatus prandium apponeretur, quanto illis, qui ieiunia hæc induxerunt, non admodum grauatim eis parerem, nunc cum uix toto anno semel rugientem stomachum exatiam, ad huc ieiunijs uexor. AEGIDI. Quid ita stomacharis mi Choumrade in sanctos ecclesiæ patres? qui hæc omnia bono animo statuerunt non nobis, qui hæc nec prestare per ætatem adigimur, nec per inopiam possumus, sed sui similibus, hoc est diuitibus istis & delicatis. CHOVNRA. Qui scis hæc? AEGI. Superiori anno e quodam concionatore audiui, qui diuo Hieronymo, quanquam acerrimo ieiuniorum exactori, displicere aiebat, maxime in teneris ætatibus longa & immoderata ieiunia. Ne quemadmodum ipse scriberet, ante pedes deficient, quam currere incipiant, quare tantum ieiuniorum modum imponendum, quantum ferre poterimus. AEGIDI. Habeo gratiam diuo Hieronymo, qui pauperibus nobis, & impatienter esurientibus patrocinatur.

DIALOGVS. XXIII.

PENIVS, ET FRANCISCVS.

de ferijs natalitijs Christi
confabulantur.

ET gaudeo, & doleo mi Francisce festa hæc natalitia appetere. Gaudeo quidem, quod hæ feriæ omnia læta & festiua secum apportant, doleo autem, quod scholasticis nobis in addiscendis horum festorū cantionibus grandis est exhauriendus labor. Præterea totis diebus in templis alendum. Postremo & illud uereor, ne si matutina sacra alto nimis sopore detentus neglexero, & plagas mihi lucri faciam. FRAN. Vera sunt hæc quæ dicis, attamen quando hanc conditionem accepimus, aduigilandum nobis erit, & omnia fortiter perferenda, nam & peiora his passi sumus, dabit deus his quoq; finem, ut taceam hos nostros labores in pietatis cultum cedere. Certe plus satis delicati essemus, si non tantum molestiæ uel pro solo Christo deuoraremus, cuius respectu tot infantium
innocens

DIALOGVS. XXVIII.

fuerit, proposita poena, ne quis opificum istorum manuariorum exemplo larua personatus, uicatim cursitet, quod hæc infania cum bonis omnibus, tum maxime Christianis sit indigna. FRAN. At ego iam dudum laruam in hunc usum domi inclusam adseruo. FABI. Vide quid agas, nam de laruis cautum est. Porro computationes, & conciones ciuiles indulgit. FRAN. Parendum erit, alioqui post impermissa gaudia fortiter plorabimus.

DIALOGVS. XXVIII.

VITVS, ET SEVERVS.

de ieiunio, deq; confessione
ne quam uocant.

Quid istud portendit Severe, quod ita cogitabundus inambulas? nam mihi arduum quiddam meditari uideris.

SEVE. Rogas? quasi non ipsum hoc tempus te quid agerem, docere possit? VITVS. Ieiunijs ergo crebris te maceras, ut eiusmodi faciem exhibeas? SEVE. Minime, sed quæ
D parum re

DIALOGVS. XXVIII.

parum religioſe in deum conditorem, ac eun-
dem liberatorem male gratus admiffi, ea nunc
in memoriã reuocare ſtudeo. Iam enim tem-
pus ſimul, ac eccleſiæ edictum poſtulat, ut pec-
cata noſtra diligenter excuſſa tutis ſacerdo-
tum auribus cenſenda, deponamus, quo ab
eis de peccatorum ratione edocti, uidelicet
quæq; leuia, quæq; grauiã ſint, deinceps cau-
tius uiuamus. VIT. At incuriuſe go ne ſemel
quidem adhuc de re tanta cogitauit. SEVE.
Hac ratione nihilo es melior, quin mature no-
bis hoc munere defungendum eſt. Nimirum
ut hoc conſitendi onere, quo nullum eſt gra-
uius, liberati diui Gregorij, ſtudiorum præ-
ſidis, ferias agamus expeditiores. VIT. At
iſtis ferijs quæſo te quid tandem agitur? SE-
VE. Quia his diuus ſtudijs, ut dixi, præſidere
putatur, pueri qui ſuam ætatẽ in literis age-
re uolunt, eo die in hanc noſtram militiam
nomina dant fauſtis, ut ominantur, auſpicijs.
VIT. Et quando hæ erũt feriæ? SEVE. Die,
ſicut opinor, ab hinc decimo. VIT. Quando
ita ſuades, & ipſe mihi oricularium ſacrum
(ſic enim uocant nonnulli eruditi) quæram,
in cuius

DIALOGVS. XXIX.

In cuius sinū mea delicta effundam. SEVE.
Sī lubet, eum accedendī dabitur facultas, quē
ipse iam semel atq; iterum diligentem sum ex
pertus. VIT. At ego mallem oscitantem ali-
quem, quem non magno negotio in aliquot
criminibus fallere possem. SEVE. At hoc
non est Christianum agere, sed vulpi
nam fraudulentiam referre,
uerum tu uideris,

DIALOGVS. XXIX.

MARCELLVS, ET ANTONIVS.

Alue Antoni. ANTO. Et tu mi Marcel-
le. MARCEL. Quid est quod ita discurs-
ris? quem quæris? ANTO. Quæro qui
mecum rus eat, mihiq; in emendicandis ex-
more ouis sit socius. MARCEL. At hæc cō-
suetudo praua est, & indigna eo, qui se libera-
libus studijs addixerit. Quid enim seruilis,
quam decem ouorum gratia agrestium cau-
las hostiatim obambulare, ac interim domi le-
ctionum iacturam facere? ANTO. Sed un-
D ij de famem

DIALOGVS. XXX.

de famem pellam, si non cibos undecūq; conquirere licet; MAR. Hic in urbe quantum naturæ satis est, nancisci, potes, nam quorum beneficio totius anni uictum conquiris, eorundem benignitate & paucos dies transigere posses. ANTO. Frustra te appello, seuerior est quam ut tecum rem habere uelim, ipsa es sapientia. MAR. Age age ut lubet.

DIALOGVS. XXX.

PAVLVS, ET LVCAS,
de sanctorum communione colloquuntur.

Obscuro te mi Luca modis omnibus nos excutiamus, atq; ab omni peccatorum sorde poenitentiae scopis repurgemus, ne ad tanti principis, qui semel nutu nos perdere potest mensam, illotis quasi manibus accedamus, & panem illum caelestem ac admirandum polluto ore, immo & animo sumamus, de quo heri tam pia, tamq; frugifera disseruit ludimagister. LVCA. Equidem pro
mea uirili

DIALOGVS. XXX.

mea uirili ad hoc enitar, sed rogo, quidnam de hoc mysterio disputauit præceptor? Nam ipse non interfui. PAV. O miserum, qui talia negligis. LVCA. Adesse non quiuui, alibi occupatus, quam obrem uehementer oro & obtestor, ne mihi rem adeo salubrem inuides as. PAV. Aiebat tantam esse uirtutem huius admirandi cibi, ut qui eo rite uescerentur, fierent unum corpus, atq; unus spiritus cum Christo, sicq; in deum, deiq; filium abirent. Sed si quis impurus contingat, eum non salutem, sed extremam animæ perniciem sibi inuenire. Hortabatur ergo nos omneis, ut his diebus peccatores cum Christo in cruce moreremur, quo foelicius & synceriori cum gaudio, una cū eo in uitam transeamus. Hoc enim dicebat significari per hæc appetentia nunc festa, quod Pasca Hebræis transitum a morte peccatorum ad uitam uirtutum sonet. LVCA. At interim, quid fit de placentis, & id genus alijs bellarijs, quæ ad imminentes has ferias parare consueuerunt? Non & de illis quid audiuisti? PAV. Apage, tuus animus iam est in placentis, quum hoc temporis

DIALOGVS. XXXI.

articulo Christus olim de uita sit periclitatus.
Placentæ, atq; eius generis illecebræ aliæ, suo
loco sermonem dabunt, nunc de alio cibo
solliciti esse debemus.

DIALOGVS. XXXI.
VRBANVS, ET CHILIANVS.

de lustratione urbis & aruorum
fabulantur.

liber
Quid est Chiliane, quod tanto molimis
ne plateas & uicos omnes uerrunt?
num princeps quispiam huc est uentu-
rus? CHL. Minime, sed quiddam est cras futu-
rum, cuius gr̃a merito hic fit apparatus. VR-
BA. Quid hoc quæso? CHL. Solēne iam est,
crastino die urbem corpore Christi lustrare,
siquidem primarius hic sacerdos sacratissimū
hoc corpus circum moenia gestabit, uniuersa
sacerdotum manu, atq; item populo omni,
a tergo sequentibus. VRBA. Sacra forsan
erunt, quæ nonnulli amburbialia non inepte
uocari uolunt. CHL. Erunt. VRBA. At quan-
do agentur ambarualia? sic enim uocantur
quæ apud

DIALOGVS. XXXI. *Robig. 1901*

que apud ethnicos erant Robigalia, palifacq;
CHILIA. Perendie. VRBA. Num & nos
eis sacris adesse oportet? CHL. Maxime pari-
ter & clericorum ordinem omnem. VRBA.
At apud nostrates soli agrestes sacrificio præ-
eunte agros obequitant. CHL. Suus cuiq; re-
gioni est mos, qui pro lege est habendus. *fr. d. 1901*

DIALOGVS. XXXII.

LEOPOLDVS, ET SEVERVS.

de spectaculis comœdiarum, tra-
gœdiarumq; exhibendis
fabulantur.

SCis Severe, quæ spectacula die crastino,
qui est a ferijs sacratissimi corporis Chris-
ti octauus, edi cōsueuerint? SEVE. Qui
ipse scire possem, cum superiori anno non ad-
fuerim? LE. At audisse ex alijs poteras. SE.
Quæ ad me parum attinent, ea non magno-
pere soleo exquirere. Sed dic oro, quid tandē
est, quod iactas? LEO. Tragœdiam eorū cru-
ciatum, quos pro nobis tulit seruator Chris-

D iij suis hīstias

DIALOGVS. XXXIII.

stus histriones agent, sunt enim ad hoc delectati aliquot. SEVE. Quæso te oibus etiam adhibitis personis? LEO. Omnibus oïno. SE. Ipse in hac fabula malle durissimi militis, aut carnificis personam gerere, quã ipsius Christi, nam tamedsi, ut conijcere possum, res fictè repræsentabitur, sic tamen abire non potest, quin is, qui Christum refert, multas interim molestias in se recipere cogat. LEO. Et ipse in hac fabula spectator esse malo, quã actor, utcuncq; res interim agatur seria.

DIALOGVS. XXXIII.

BASILIVS, ET GREGORIVS,
de coronis gestandis, deq; earum
vario genere colloquuntur.

VNde tu te proripis Gregori? aut ubi hanc coronam rosaceam es nactus?
GREGO. E foro ueni mi Basili, ubi ser-
tum hoc nummo mihi coemi. BASI. At in
quem usum? GREGO. Animus est eam co-
ronam cas-

DIALOGVS. XXXIII.

ronam capiti impositam gestare, nonne uile tibi uideatur, tot rosas unico nummulo parari? BASI. Et te tantum asinum non pudet, puerorum ritu coronatum incedere? GREGO. Puderet? Grandes natu, & cani etiam hic gerunt. BASI. Nihilo ergo sunt grauiorres, forsan huic morem a græcorum mollitie sumpserunt, quos apud Homerum subinde *καρνηκομόωντας* audio dici. GREGO. Vnde sumpserint eadem nescio, hoc scio quod gestant. BASI. Num solas rosaceas gerunt, & an uiolaceas pariter & liliaceas, aut etiam Rosmarino, uel amaraco intertextas? GREGO. Omnis generis flores, ac odorama concinnant. BASI. Faciant ut lubet, ego nihilipendo istas nugas, tantum abest, ut pretio emere uelim, quod si pecunia superesset, uerum butyrum emere malim, hoc enim in alimentum cederet. cum fertorum si odorem excipias, nullus plane sit usus.

D v DIALO

DIALOGVS. XXXIIII.

RHAPHAEL, ET SERVATIVS.

de ferijs diui Vrbanī con-
fabulantur.

VTinam alas mihi sumere liceret, ut hinc
domum auolare possem, etenim nimis
quam cupio crastinum diem in patria
transigere, quam facultatem magno emere
non recusarem. **SERVATI.** Quid hic sibi
vult; tute homine exuto in uolucrum mutam
uis degenerare; aut quid noui accidit, quod
tam repentinum tuum iter postulet? **RHA-**
PHA. Rogas; nescis cras ferias agi diui Vr-
bani? **SERVA.** Noui, sed quid tum? **RHA-**
PHA. Hunc diuum eodem pene ritu, & ijs-
dem cerimonijs colunt nostrates, quibus eth-
nici olim Bacchum, ut quæ illis erant baccha-
nalia, nobis pene sint urbanalia. **SER.** At in
quem usum faciunt hæc Christiani? **RHA-**
PHA. Putant hoc diuo sic placato foelicius
prouenire uuas. **SER.** O stolidos homines,
qui sanctorū numina crapulis, ac compotati-
onibus de-

DIALOGVS. XXXV.

onibus demereri se credunt, cum illi abstinentia & sobrietate principi deo placuerint.

DIALOGVS. XXXV,

& ultimus,

CORNELIVS, ET GVLIELMVS,

de commodis ac molestijs uariorū
temporū
differunt.

VT nihil est usq; ex omni parte foelix.
GVLI. Quid stomacharis tecū mi Corneli? COR. Non iure stomachor, qui me tot malis in hoc immūdo mundo obnoxium experior. GVL. Quid est, de quo præter cæteros adeo queri possis, nisi forte paupertatem in ius uocas. COR. Quasi hoc solum sit malum, etiam si grauissimum. uides, & opinor sentis, ut nihil non sit aduersum. hybernis temporibus frigore concutimur, nunc æstus & caniculæ rabies nos excruciat. Interdiu quidem ob annonæ caritatem, & nostrā paupertatem fame ac siti laboramus, ut taceam
interim,

DIALOGVS. XXXV.

interim, nusquam non culices & muscas nobis obuiolantes, & corpusculum exugentes, nocte uero cum cimicibus ac pulicibus bellum gerimus. Ad hæc miseros exterrēt iam fulgura, iam fulmina, iam tonitrua. Mox & autumnus sexcenta morborū genera effundet, nonnunquam morborum omnium pestilentissimum pestem, adde, quod huius temporis occasione plerique nostri ordinis, dum stulti frigida lauare uolunt, in rapidis & profundis fluminibus, capitis iacturam faciunt, GVLI. At tu naturæ parum gratus incommoda quidem, quæ secum adferunt æstiuū menses, accurate recensēs, comoda uero, quæ simul præstat, præteritis. CORNELL. Quæ ea sunt quæso? GVLIEL. Rogas? primum nec igne, nec uestibus admodum est opus, deinde tempus hoc tot frugum genera donat, siliginem, triticum, hordeum, tot legumina, fabas, pisa, uicias, tot poma, pyra, pruna, mespila, nuces iuglandes, auelanas, castaneas molles, racemos, super omnia uero dulcissimū mustum. An hæc parua tibi uidentur æstatis, & autumnī munera?

Videris

DIALOGVS. XXXV.

Videris mihi ex eorum esse grege, de quibus
Seneca eleganter dixit, Nemo beneficia
in Calendarium scribit. Postremo cogi-
tandū semper est sic placuisse na-
turæ conditori deo, ut in hoc
mundo nihil sit hominibus
omni ex parte beatum,
quo uidelicet ex his
mundi perturba-
tionibus ad ali-
am patriam
aspire-
mus.

Pædologiæ Petri Mosellani finis,
ex ædibus Schurerianis apud
Argentoratum, Mense
Februario, M. D. XXI,

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or title.

Second line of faint, illegible text.

Third line of faint, illegible text.

Fourth line of faint, illegible text.

Fifth line of faint, illegible text.

Sixth line of faint, illegible text.

Seventh line of faint, illegible text.

Eighth line of faint, illegible text.

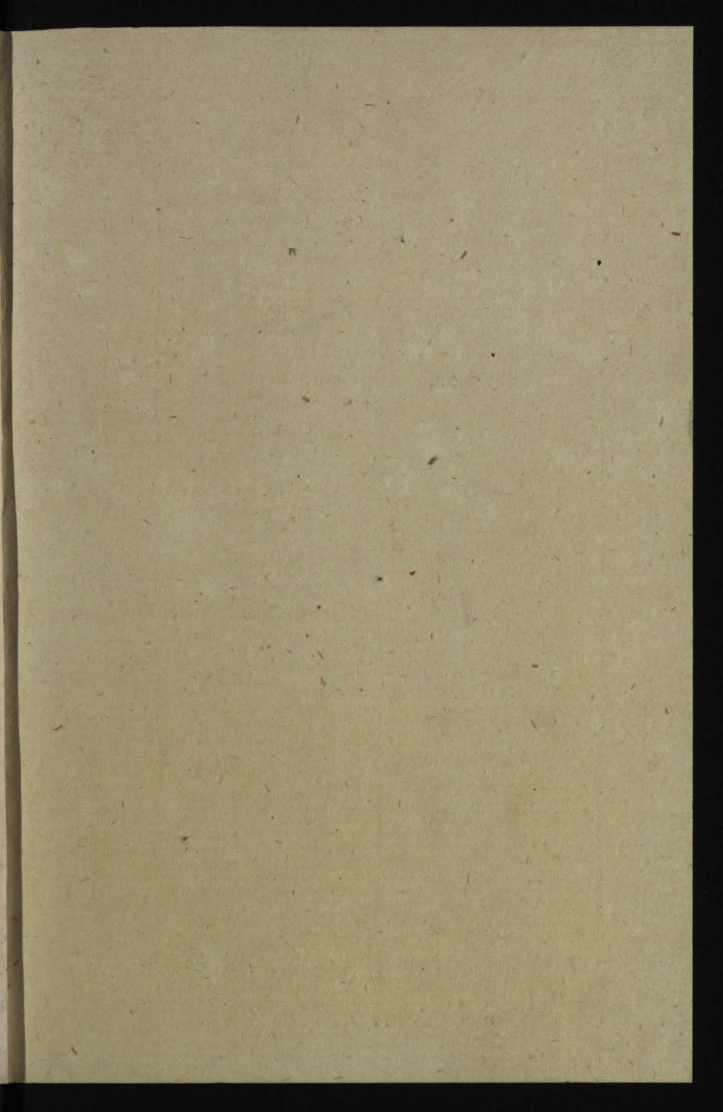
Ninth line of faint, illegible text.

Tenth line of faint, illegible text.

Eleventh line of faint, illegible text.

Twelfth line of faint, illegible text.

Thirteenth line of faint, illegible text.

8° Philos. pr. 493:1

(Peter Schade)

